

گفت و گوی دینی بدون تعصب، یکی از ارکان مدارای اسلامی است



عضو هیئت علمی پژوهشکده زن و خانواده گفت: نکته ای که در بحث وحدت حائز اهمیت است و می تواند به ما در مسیر وحدت واقعی در میدان کمک کند، در وهله اول، درک مفهوم نفس و مدارای اسلامی است.

به گزارش روابط عمومی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، دکتر فربا علاسوند، عضو هیئت علمی پژوهشکده زن و خانواده در سخنانی در وبینار نهم سی و ششمین کنفرانس وحدت، مدارای اسلامی را یکی از ارکان ضروری گفت و گوی سالم و اندیشه ورزانه دانست و اظهار کرد: نکته ای که در بحث وحدت حائز اهمیت است و می تواند به ما در مسیر وحدت واقعی در میدان کمک کند، در وهله اول، درک مفهوم نفس و مدارای اسلامی است. اختلافات در میان مسلمانان از ابتدای تاریخ در میان امت های اسلامی وجود داشته است و تاکنون هم ادامه دارد و در روند تاریخی اشکال مختلف به خود گرفته است. دین شریف اسلام مسلمانان را نه تنها در میان خود که با اهل کتاب به مدارا دعوت می کند و به این ترتیب تصویری درست و منسجم، از مدارا میان اهل اسلام و اهل لا اله الا الله ارائه می کند. باید ارکان این نگرش را به درستی تبیین کرد و راهکار ارائه داد.

او با بیان این که در زمینه بحث مدارای اسلامی یکی از ارکان ضروری، گفت و گوی سالم و اندیشه ورزانه است، به مفهوم آن اشاره داشت و افزود: یعنی هرگز در تاریخ اسلام از جمله در دوره پیامبر اکرم و امامان معصوم، مسلمانان از راهکار گفت و گو برای حل یک اختلاف نظر دست برنداشته اند، بنابراین گفت و گوهای دینی در فضای استدلالی بدون هر گونه تعصب یک ضرورت است. برای تحقق مدارای منطقی مد نظر اسلام، این گفت و گو می تواند با ابتکارهای نهادهای رسمی اسلامی در کشورها و بهمينطور نهادهای غیررسمی اتفاق بیفتد؛ یعنی هم می تواند بعد مردمی و توده ای داشته باشد و مورد توجه تشکل های کاملاً مردمی و علمایی قرار گیرد و هم کشورهای اسلامی می توانند مبتکرانه و خلاقانه فضایی را برای انجام گفت و گو ترتیب بدهند.

دکتر عباسوند در ادامه یادآور شد: تاکنون پنجاه و هفت کشور اسلامی به این نتیجه رسیده اند که به سازمان همکاری اسلامی نیاز دارند. این کشورهای مسلمان حتماً به ضرورت گفت و گو واقف هستند ولی ابتکار عمل برای توسعه این گفت و گوها، توسعه پیدا نکرده است که ضرورتاً باید در این زمینه کار بشود. اگر کشورها یا نهادهای متولی یک برنامه مشخص برای این کار داشته باشند که مثلاً در طول پنج سال می خواهند درباره این محورها گفت و گو کنند و پایه گفت و گوهای خود را هم بر امور معتبر و متقن قرار بدهند، بدون تعصب این امر می تواند خیلی کمک کند و نتایج هم فارغ از هرچه که باشد، باید از آن دفاع کرد. کشورهای مختلف و علما باید فضایی را فراهم کنند که نسل جوان این گفت و گوها را بدون تعصب پیگیری کرده و خود به نتیجه برسانند. نکته دیگر در بحث مدارای اسلامی که خود می تواند یک رکن باشد، محوریت بخشی به اموری است که بین همه فرق اسلامی مشترک است. مسئله اول اعتقاد به خداوند است. باید دید که ما تا چه اندازه توانسته ایم نسل جدید خود را درباره اعتقاد به خداوند آگاه کنیم.

او با تاکید بر اینکه در دین اسلام، حول محور خداوند نباید هیچگونه تفرقه ای شکل گیرد، افزود: تنها در این صورت می توان به وحدت واقعی دست یافت. طبیعتاً قرآن می تواند یک مفهوم مشترک و میزان وحدت بخشی بین همه مسلمانان باشد. وجود نازنین پیامبر اکرم نیز می تواند عامل مهمی برای ترویج سنت وحدت بخش اسلام باشد. همچنین همه فرق اسلامی مقید هستند که بر ضرورت محبت مسلمانان به اهل بیت و پیامبر تاکید نمایند. همین امر می تواند ماموریتی وحدت بخش تعریف کند و این محبت را بین نسلهای جدید مسلمانان بگستراند. این ارادت مانع از تشتت و تفرقه جوامع مسلمان شده و از تحقق اهداف دشمنان جلوگیری خواهد کرد. در همین راستا یکسری موارد راهبردی مطرح است که معمولاً مورد غفلت قرار می گیرد و حتی گفت و گوهای بین مذاهب هم مورد توجه قرار نمی گیرد، حال آن که این مسائل وحدت بخش راهبردی و استراتژیکی هستند که به حفظ امت واحده اسلامی کمک می کند. امت اسلامی مخصوصاً در شرایط

حاضر که با موضوعات و مشکلات متعدد از جمله ایجاد بحران در خانواده ها رو به رو است، به توجه اساسی به مفاهیم تراز اول دین درباره خانواده مشروع و قانونی که حافظ کیان امت اسلامی است، نیاز دارد. در همین زمینه می توان با برگزاری نشست ها، اجلاس ها و برنامه های مختلف همه را به حفظ خانواده مشروع به عنوان علامت یک جامعه مذهبی اسلامی بر مبنای امت واحد دعوت کرد. حجاب و توجه به مساجد هم می تواند یکی از این مسائل باشد که به کلیت حفظ امت واحد کمک می کند و در واقع باعث می شود که افکار دینی و المان های دینی در نسل های جدید باز تولید شوند.

این استاد دانشگاه نکته دیگر در زمینه وحدت را مسئله اخلاقی و تساهل و مدارا دانست و افزود: در همین زمینه انجام یکسری گفت و گوهای دینی و کارهای راهبری و محوریت بخشی و جمع کردن نسل جدید حول پرچم مشترک اسلام مورد نیاز است. حال آن که این امر خود نیاز به رعایت یکسری اصول اخلاقی دارد یعنی انجام دادن این اقدامات بدون توجه به ارکان اخلاقی از جمله تساهل و مدارا ممکن نیست. از جمله محورهای مهم در اخلاق، تساهل و مدارا و عشق ورزی به بندگان خداست. بسیاری از آیات و روایات سنت پیغمبر به این امر اختصاص یافته است، یعنی بسیار تاکید شده که انسانها همدیگر را دوست بدارند. حضرت محمد (ص) فرمودند: «اللهم انی اسالک حبک و حب من یحبک و العمل الذی یبلغنی حبک». این حدیث می تواند یک نقشه راه باشد، یعنی یک مسلمان به جهان و هستی نگاه کند و خواهان جلب محبت پروردگار و قرب به او باشد. دل مؤمن وسعت گنجایش محبت های نامحدود را دارد حال آن که تربیت بچه ها بر پایه بغض و عداوت و دشمنی، با فرقه های اسلامی نمی تواند این نتیجه را بدهد.

دکتر عباسوند همچنین تصریح کرد: ما یک آموزه خیلی مهم در دین داریم که دوستان خدا را دوست بدارید، دشمنان خدا را دشمن بداریم، این مسئله با آنچه گفته شد، تداخل ندارد؛ یعنی در بحث تولی و تبری، مسلمان باید به گونه ای تربیت بشود که خط شرک و نفاق و ایمان را از هم بشناسد. نکته دیگر حس همیاری است. در عرصه بین الملل باید یک سیستم بین المللی بین مسلمانان تأسیس شود که هر جا هر مسلمانی و هر گروهی از مسلمانان نیاز به کمک داشت، بتواند از این نهاد کمک بگیرد. حتی این کمک می تواند در حد یک کمک رسانه ای و رسانه ساز باشد. این امر بسیار می تواند در راستای ایجاد همدلی، همیاری و همدردی اسلامی مفید باشد. در شبکه های اینستاگرامی پیچی وجود دارد که عده ای جوان، میانسال و مسن و نوجوان حول پرچم امام حسین (ع) دور هم جمع شده اند و با الهام گرفتن از آن وجود نازنین در حال ایجاد یک جریان بین المللی هستند و به کمک یکدیگر آمده اند. به این ترتیب خیرخواهی و رسیدگی و همیاری مسلمانان می تواند الگوی خوبی برای تحقق آرمان اصلی اسلام یعنی وحدت باشد.